

A KÖLTÉSZET NAPJA

Simai
MihályTAVASZI
TÁNC

Es újra a meggyvirág-réjék,
orgona-kurjantások,
a vadmalýva-kürtök, bodza-dobok,
szíromharang-zengések újra!

Öltözik a menyasszony
aransipok, kéklő cicerahúrok között.
Éteri fák, üveghang-fürtű akácok alatt
ejhaj, eladó a menyasszony!

Beszívtam a jázmin, a lilium
ópiumát, most a hajadét.
Hej regő, rejtekező,
ki vagy te, csodaszép?

Nem a mi lakodalmunk, de kigyúlt, sátor,
suhogó, kékvörössötét.
Szirmok szállnak, szerelempörnyök.
viszlek, hogy virágporig égi.

Veress

Miklós VIGALMAS

Füst terül menekül szétszakad
virágzik vörös virradat

Fagy zörög ág motoz halkuló
rian az álmodó jégfolyó

Vasfolyó bronzfolyó kavargog
arcomra álmokat takarok

Lobbantok kezemből kék tüzet
dereng a csillagos mennyezet

Hej dobra ütött árvaság
szerelem-kacatok rongyruhák

rongy-szavak rongy-szívek rongy-idő
áttetsző méhű szerető

szanaszét-gyerekkor-darabok
magamból magammá sarjadok

hó szőkik sirdogál elperreg
suhognak fölöttem nagy egek

férfikort villámló virradat
varázsolja az arcomat

Polner

Zoltán SZÉPSÉGES
VIRÁGOM

A szagos mezők megfakadnak
áradnak a fák virágzón.
Jön a húsvét sárga langesóval
csak az arcom meg ne ázzon,
csak a vállad meg ne fázzon.

Öltözködjél fehér szerelemben
öltözködjél tűz-gyolcs éjszakákba.
Engem úgyis lázas mellbimbóid
feszítenek keresztfára,
iszonyatos keresztfára.

A vadludak az őszi eget
felettünk rég elszaggatták.
S gyermekkorai fényes havak estek.
Miért őriznénk legendát,
örömmel és testeddel áldj!

Szárnyas hajad édes illatában
álmodik az arcom már Virágom.
Összekulcsolt, felmagasló árnyunk
kicsi bölcsön, vetett ágyon.
Egymást tartjuk a világon.

A szagos mezők megfakadnak
áradnak a fák virágzón.
Jön a húsvét sárga langesóval
csak az arcom meg ne ázzon,
csak a vállad meg ne fázzon.

Szepesi

Attila TÉLFORDULÓ

Áttetsző évszak Látod a
megmaradás jelképeit
a város testébe vert szöveget

Fölépülsz magadból
Bort iszol két ünnep között
Mindent megnevezél
ezért vagy híhető

Elfeledted útrahívásaid
Befeledtél indulsz
Árnyékok körbefordul: örök napóra

Tudod valahová el kéne menned
(nem tudsz hazulról hazatalálni)

...körül durrognak már a puszták
bukfencező nyulak vérgyertyás szarvasok
hullnak az éjbe-feketedő hora...

Számvetés ideje
Újjaidon számláld gondjaid

Télforduló

Juhász
GyulaCSERKÉSZÉS
A SZEGEDI UTCÁK
KÖRÜL

A szegedi utcákról sok minden mondanivalóm volna, de egyelőre csak a nevüket akarom megbeszélni. Tulajdonképpen a város szépirodai tanácsának dolga volna ez, de ilyen sóhivatal egyelőre nincsen Szegeden. Igaz, hogy a kegyelet és hagyomány is beleszólnak ebbe a kérdésbe, de azért volna még sok igazítani való ezen a téren is.

A szegedi utcák egy részének igen hangulatos neve van, sokkal hangulatosabb, mint az utca gondolat. Van minálunk Tavasz utca, Délibáb utca, Pacsirta utca, Alkony utca, melyeket ugyanilyen fáradtsággal Hervadás utcának, Fülemlő utcának és Virradat utcának is keresztelhetnénk. Azt se tapasztaltam, hogy a Nap utcában több napfény ragyogna, mint a Kárász utcában, vagy a Szellő utcában lágyabb zefír lengedezne, mint a Széchenyi téren. Bizony, a legtöbb külvárosi utcát egészen alkalmasan el

lehetne nevezni Ingóvány utcának, Mocsár utcának, Nyaktörő utcának, és — lucus a non lucendo — ami a világitást illeti, hát akár Korom utcának is. Van nekünk azonban egy Szabadsajtó utcánk is valahol Alsóváros mélyén. Egy megdöglött liberális pillanatban keresztelhetnék erre a névre a torony alatt. Kétségtelen, hogy ebben az utcában nincs egy szabad sajtó sem, hacsak majd ezután nem költözik ide. De hát a vakparádé azért vakparádé, mint ahogy a Béke utca végén egész stilszerűen kaszárnya van.

Nagyon demokratikus név a Polgár utca neve, csak hogy ezen az alapon tekintetes tanács, a Nagykörút túl tengő Proletár utcának kellene hívní. Persze a Giszella tér, a Rudolf tér és a Valéria tér még a régi jó lojális világból maradt ránk, amikor Tömörkényék is császári és királyi köztársaságot játszottak.

Az meg egészen természetes, hogy a legkevésbé esztétikus utcát Bajza József-ről, a legnagyobb esztétikusunkról nevezték el Szegeden. Nem mondom, nagyon találó a Vasas Szent Péter utca elnevezése, a legnagyobb keresztény foglyáról, ellenben nem értem, miért Klauzál az a tér, amelyen Kossuth beszélt, és jelenleg is szoborkodik?

Hányan tudják városunkban, hogy a Kelemen utcát arról a Kelemen Lászlóról nevezték el, aki az első magyar szintársulatot szervezte, és hogy a Kormányos utcát nem Benó után hívták annak? Legújabbban pedig már az élőkről is ugyancsak kezdenek utcákat keresztelni, ámbar még Dankó Pistáról, Pósa Lajosról, Gárdonyiról e tekintetben nem emlékeztek meg, holott ezek a nagyok és hallhatatlanok megfordultak Szegeden, és nem is egészen eredménytelenül.

Még csak egyetlen szerény indítványom volna, tekintetes nem létező szépirodai bizottság; ha Osztrovszky-nak igen helyesen utcát szenteltek, szenteljenek egy másikat (mondjuk a közeli Fodor utcát) Rengeynek is, ennek a másik nagygyógyász, kossuthista szegedi magyarnak.

Péter
LászlóJUHÁSZ GYULA
ÉS A SZEGEDI
UTCANEVEK

fölszólamlását. Abból indul ki, hogy Somogyi Szilveszter polgármester korrektil elutasította egy városatyá túlbuzgó indítványát, mely szerint Szőreg főutcáját Somogyiról nevezzék el. Juhász kárpótlásul javasolja, hogy a Somogyi utcát a „szerény podeszta tiszteletere” Ibolya utcának nevezzék el. Bármely külvárosi utcát — folytatja javaslatát — elnevezhetnénk Korom utcának. Nemcsak Korom Mihály — az alsóvárosi ellenforradalmár politikai kiscagda — tiszteletére, hanem a bennük uralkodó sötétség miatt is. „A Szabadsajtó utcát Vanczák utcának, az Ipar utcát Pangó utcának, a Szegfű utcát Tilos Piros utcának, a Délibáb utcát Hadikölcsön utcának, a Bokor utcát Alpolgármester utcának, a Korona utcát Pengő utcának, a Kelemen utcát Kegyelmes utcának, a Bástya utcát Holtzer utcának, a Polgár utcát Adóalany utcának. Egyelőre több utcanév nem jut az eszembe.

Több hely kell célzásainak magyarázatához, mint amennyi maga az idézet kitesz. Vanczák János, a Nép-szava jobboldali szerkesztője, földalta a munkássájtó bátor, kritikus hangját, engedett a hatalom nyomásának. A korszak inflációs nyomorúsága, munkanélküliségére, gazdasági csődjére utal a Pangó utca tett javaslat. A szocialista munkásság jelvényének, a piros szegfűnek üldözésére céloz a következő. A hadikölcsönök visszafizetésének ábrándjára az azutáni. Tovább a hírhedt ellenforradalmár, Bokor Pál helyettes polgármestert gúnyolja ki. A régi és az új pénz nemre vonatkozik a Korona és Pengő utca párba állítása. Kelemen Béla, az ellenforradalom ex-miniszterére, az újdonsült kegyelmes úrra céloz a Kelemen utcának megváltoztatására tett javaslatával. A gazdag tőkésnek, a Bástya utcában levő palotájáról bástyái előnevet kapott Holtzer Tivadarnak kifigurázása következik ezután. Végül a gazdasági stabilitást az adóprés szorításával megteremtő gazdaságpolitikára utal az utolsó javaslat.

A harmadik írás, amely a Színház és Társaság 1926. nov. 15-i számában jelent meg, éppúgy nem található a Juhász Gyula kritikai kiadás megfelelő kötetében, mint az imént tárgyalt. Az

MTA Textológiai Szakbizottságának szigorú határozata értelmében ugyanis terjedelmi okokból a költőnek nem minden írását adhatuk közre „összes műve” sorozatában. (Hogy ez fából vaskarika, *contradictio in adjectio*, szöveges szembenáll a kritikai kiadások alapvető természetével — nem idetartozik.) Nos, elsősorban a helyi, szegedi érdekű írásokat kellett, sokszor vérozó szívvel, mellőznünk. Mint ezeket is. S most, amikor Szeged utcaneveit címmel kiadványt készítettünk, máris időszertűvé vált Juhász Gyula írásainak ismeretése, közkinccsá tétele — legalább itthon, Szegeden.

A magyarázatok alól csak kisebb részben ment föl az ebben a cikkben előforduló néhány ismétlés, melyet már Juhász előző írásainak tárgyalásakor említettem. Új elem a Béke utca szembeállítás a sarkán álló kaszárnyával és a Proletár utca. Új a Vasasszentpéter utca kapcsán a célzás a híres-hírhedt államfogházra, melyben mellesleg Ady is raboskodott. Megismétli a császári család tagjairól elnevezett utcákkal, a Klauzál térről és a Kelemen utcával kapcsolatos álláspontját. Megint új, hogy a Kormányos utca kapcsán hivatkozik az ügyvéd-városatyá, Kormányos Benó jellegzetes figurájára, nehogy azt higgyék, az utca róla kapta nevét. S végül igen érdekes, hogy a Fodor utcát, mely most éppen az ő nevét viseli, a 48-as országgyűlési képviselőről, a szegedi reformnemzedék jeles tagjáról, az Aigner Ferdinándról Rengey Nándorról lett haladó, demokrata politikusról kívánta elnevezni. Indítványát jobban megértjük, ha tudjuk, hogy a költő kevéssel előbb, 1926 augusztusa végén költözött a lebontásra ítélt Ipar utcai szülőházából a Fodor utca 6. sz. alá, ahol később remetéit élte, s ahol a végső útra kényszerítő veronált bevette.

Juhász Gyulának a szegedi utcanevekkel kapcsolatos állásfoglalásai inkább kritikai jellegűek, mintsem építő, megvalósítást kívánó mondanójuk miatt érdemelnek figyelmet. Inkább arra intenek, ne essünk elődeink hibájába, az utcanevek fejlesztésében ne engedjünk többé kérszéletű divatoknak, át nem gondolt, elhamarkodott, pillanatnyi ötleteknek.